

مدیریت شهری

شماره ۲۹، بهار و تابستان ۱۳۹۱

No.29 Spring & Summer

۱۳۱-۱۵۰

زمان پذیرش نهایی: ۱۳۹۰/۷/۶

زمان دریافت مقاله: ۱۳۸۹/۴/۳

ارزیابی عوامل موثر بر پذیرش خدمات شهر الکترونیک با استفاده از مدل تلفیقی پذیرش فناوری اطلاعات (TAM) و رهیافت نظری رفتار برنامه ریزی شده (TPB) و اعتماد (Trust): مطالعه موردی: دفاتر خدمات الکترونیک شهر تهران

محمد رضا بمانیان* - دانشیار دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

مژده سالاری مدوار - کارشناس ارشد طراحی و برنامه ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

سعید غفرانی - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.

رضا بمانیان - دانشجوی کارشناسی عمران - عمران، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، تهران، ایران.

چکیده

Evaluation of factors affecting acceptance of City Electronic Services

Combination of information technology acceptance model (TAM) and theory of planned behavior (TPB) and Trust (Case Study: Electronics offices in Tehran)

Abstract

Different factors involved in accepting a new technology that regardless of them, all activities carried out can be defeated. Including the fundamental issues in this area is that within the integrated model, manufacturer agents, what factors can affect city services, electronic acceptance by citizens and affect the relationship between variables what is the integrated model. The main purpose of this study to determine factors affecting adoption services Electronic City model combination of information technology acceptance (TAM) and theory of planned behavior (TPB) and Variable Trust is trust. The purpose of applied research, methods and descriptive nature and matched in terms of when the method is Survey Data from a library collection methods and models to test questionnaires were used. In the next stage after determining the validity and reliability of a questionnaire to 160 residents were randomly cluster distribution was then collected. Data from 16 SPSS software were analyzed and the results were presented as tables and charts. The results of study showed that the highest correlation between variables of perceived usefulness and confidence, perceived usefulness and attitude, attitude and confidence, and changing attitudes and willingness to use there. The weakest correlation between the variables of perceived ease of use and subjective withdrawal, withdrawal and mental confidence, and willingness to use mental harvest, and harvest variables, mental and behavioral control is perceived.

Keywords: information technology acceptance model, theory of planned behavior, electronic services, the city, trust

خدمات شهر الکترونیک، نقش فراوانی در ارتقاء کمی و کیفی، تسریع و همچنین تسهیل نمودن خدمات شهری بر عهده دارند. عوامل مختلفی در پذیرش یک فناوری نوین دخیل است که بدون در نظر گرفتن آنها، تمامی فعالیت‌های انجام شده می‌تواند باشکست مواجه شود. از جمله مسائل اساسی در این زمینه این است که در چارچوب عوامل سازنده‌ی مدل تلفیقی، چه عواملی می‌تواند بر پذیرش خدمات شهر الکترونیک توسط شهروندان تأثیر بگذارد و رابطه بین متغیرهای مدل تلفیقی به چه صورت است. هدف اصلی این تحقیق، تعیین عوامل موثر بر پذیرش خدمات شهر الکترونیک با استفاده از مدل تلفیقی پذیرش فناوری اطلاعات (TAM) و نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده (TPB) و متغیرهای اعتماد Trust است. این پژوهش از لحاظ هدف کاربرد، از لحاظ ماهیت و روش توصیفی و از لحاظ زمانی از نوع روش پژوهش پیمایشی می‌باشد. ابزارگردآوری داده‌ها از طریق روش کتابخانه‌ای جمع آوری شده و برای تست مدل از ابزار پرسشنامه استفاده شده است. در مرحله‌ی بعد، پس از تعیین روایی و پایایی، پرسشنامه به ۱۶۰ نفر از شهروندان به روش تصادفی خوشای، توزیع و سپس جمع آوری گردیده است. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و نتایج به صورت جدول و نمودار ارائه شد. نتایج حاصل از تحقیق نشان داده که بیشترین همبستگی بین متغیرهای درک از سودمندی و اعتماد، درک از سودمندی و نگرش، نگرش و اعتماد، و متغیر نگرش و تمایل به استفاده وجود دارد. همچنین ضعیف‌ترین همبستگی بین متغیرهای درک از سهوالت استفاده و برداشت ذهنی، برداشت ذهنی و اعتماد، برداشت ذهنی و تمایل به استفاده، و متغیرهای برداشت ذهنی و درک کنترل رفتاری می‌باشد.

وازگان کلیدی: مدل پذیرش فناوری اطلاعات، نظریه رفتار برنامه ریزی شده، خدمات شهر الکترونیک، اعتماد.

* نویسنده مسئول مکاتبات، شماره تماس: ۰۹۱۲۱۰۸۱۵۳۴، رایانامه: bemanian@modares.ac.ir

۱- مقدمه

دولتی و غیردولتی کشور بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات را در دستورکار خود قرار داده‌اند، اما تحقیقات نشان می‌دهد هنوز بهره‌گیری از این فناوری‌ها آن‌طورکه انتظار می‌رفته گسترش نیافته است.

در این میان، دفاتر خدمات الکترونیک شهر تهران نیز به عنوان یک مرکز مهم، برنامه‌ی ارائه‌ی خدمات شهری خود را به صورت الکترونیک آغاز کرده است. با توجه به ضرورت‌های یاد شده، نتایج این تحقیق می‌تواند از اهمیت فراوانی برخوردار باشد و نشان دهد مراکز خدمات الکترونیک شهر تهران که با هدف پشتیبانی مطلوب‌تر از شهروندان تهران ایجاد شده است، تحت تأثیر چه عواملی مورد پذیرش شهروندان تهران که مخاطبان اصلی آن به شمار می‌روند قرار می‌گیرد. نوآوری تحقیق حاضر در این است که با توجه به ویژگی‌های خاص خدمات دفاتر الکترونیکی شهر تهران و به دلیل شرایط کاری و نیاز ضروری و مستقیم شهروندان به این دفاتر و همچنین از آنچه‌ای که تاکنون در زمینه‌ی عوامل مؤثر بر پذیرش خدمات شهر الکترونیک توسط شهروندان تحقیقات اندکی صورت گرفته است، این پژوهش جدید محسوب می‌شود و می‌تواند نتایج تازه و مفیدی را در اختیار برنامه‌ریزان خدمات شهر الکترونیک تهران و مدیران این دفاتر قرار دهد. اهداف تحقیق نیز عبارتند از:

- «هدف کلی»: هدف اصلی این تحقیق، تعیین عوامل مؤثر بر پذیرش خدمات شهر الکترونیک با استفاده از مدل تلفیقی پذیرش فناوری اطلاعات (TAM) و نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده (TPB) و نظریه اعتماد (Trust) است.

- «اهداف جزئی»: تعیین ارتباط بین متغیرهای مدل تلفیقی با پذیرش خدمات شهر الکترونیک در چارچوب مدل؛ تعیین ارتباط بین متغیرهای موجود در مدل تلفیقی در چارچوب مدل.

سوالات تحقیق نیز عبارتند از:

۱. آیا متغیرهای مدل تلفیقی با پذیرش خدمات شهر الکترونیکی توسط کارکنان دفاتر شهر الکترونیک و شهروندان در چارچوب مدل رابطه دارند؟ و ۲. رابطه بین متغیرهای مدل تلفیقی در چارچوب مدل به چه صورت

عوامل مختلفی در پذیرش یک فناوری نوین به جامعه‌ی آن دخیل است که بدون در نظر گرفتن آن‌ها، تمامی فعالیت‌های انجام شده می‌تواند باشکست مواجه شود. این عوامل می‌تواند علاوه بر توجه به عوامل فردی، به عواملی که بر میزان پذیرش و استفاده‌ی شهروندان از این دفاتر تأثیر می‌گذارد پیردازد. با توجه به نقش مهم عامل انسانی در بهبود خدمات دفاتر شهر الکترونیک، بررسی عوامل فردی می‌تواند از ابعاد گوناگون به افزایش بکارگیری نظاممند از خدمات الکترونیک در این دفاتر و در نتیجه بهره‌وری و افزایش رفاه عمومی یاری رساند (ناخدا، ۱۳۸۴).

«مدل پذیرش فناوری»^۱، از برجسته‌ترین مدل‌هایی است که به بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش فناوری اطلاعات در سطح فردی می‌پردازد (شیخ شعاعی، ۱۳۸۵)؛ و به همین منظور تاکنون قابلیت کاربرد آن در کشورهای مختلفی مورد تأیید قرار گرفته است. به این ترتیب، اصلی‌ترین مسئله این است که در چارچوب عوامل سازنده‌ی مدل تلفیقی (ترکیب مدل پذیرش فناوری و نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده و متغیر اعتماد)، چه عواملی می‌تواند بر پذیرش خدمات شهر الکترونیک توسط شهروندان شهر تهران تأثیر بگذارد و این عوامل چه رابطه‌ای با یکدیگر دارند.

هدف اصلی این تحقیق، ارزیابی عوامل مؤثر بر پذیرش خدمات شهر الکترونیک با استفاده از مدل تلفیقی پذیرش فناوری اطلاعات (TAM) و نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده (TPB) و متغیر اعتماد Trust است. همچنین، این تحقیق دارای اهداف جزئی تعیین ارتباط بین متغیرهای موجود در مدل تلفیقی می‌باشد. سؤال پژوهش به این صورت است که رابطه بین متغیرهای مدل تلفیقی چیست؟

مواد و روشها

گرچه به دلیل تأکید بسیاری از برنامه‌های دولت، از جمله طرح تکفا (توسعه و کاربرد فناوری اطلاعات)، در طی چند سال گذشته تعداد زیادی از سازمان‌ها و نهادهای

مدیریت شهری

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۱۳۲

می باشد؟

فرضیات تحقیق نیز عبارتند از: ۱. متغیرهای مدل تلفیقی با پذیرش خدمات شهر الکترونیکی توسط کارکنان دفاتر شهر الکترونیک و شهروندان در چارچوب مدل رابطه دارند؛ و ۲. بین متغیرهای مدل تلفیقی در چارچوب مدل رابطه وجود دارد.

۲-۱- تئوری رفتار برنامه ریزی شده

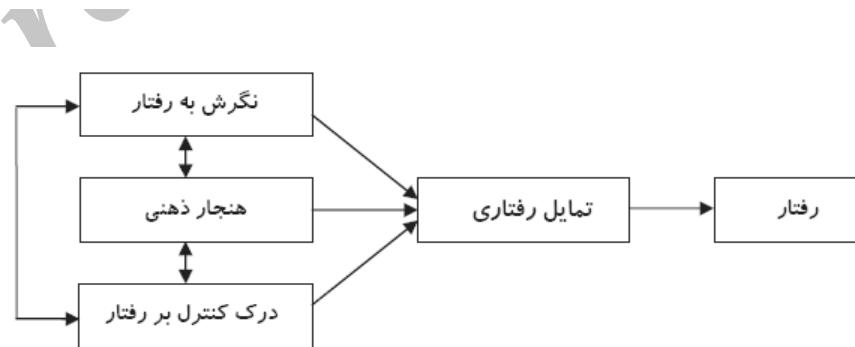
«تئوری رفتار برنامه ریزی شده»^۱ (TPB) (آژزن، ۱۹۹۱، ۳) مبتنی بر «تئوری رفتار مستدل»(TRA) است (فیش بین^۲ و آژزن، ۱۹۷۵). ساز و کار اصلی تئوری رفتار برنامه ریزی شده بر پایه این فرض قرار دارد که رفتار فرد تحت تاثیر تمایلات او قرار دارد. طبق تئوری رفتار برنامه ریزی شده، رفتار انسان‌ها با سه دسته از باورها جهت می‌یابد: «رفتاری، الزامی و کنترل». تئوری رفتار برنامه ریزی شده مدعی است که مهم‌ترین عوامل اصلی که تعیین‌کننده تمایلات رفتاری هستند عبارتند از: نگرش به رفتار، هنجار ذهنی و کنترل درک شده رفتاری که در جدول شماره ۱ روایت می‌شوند. در این بخش به شرح مدل‌ها و همچنین رفتار برنامه ریزی شده نمایش داده شده است. طبق این الگو، رفتار واقعی فرد تابعی از میزان تمایل او به انجام آن

۲- مبانی نظری

الگوهای موسوم به «تئوری رفتار برنامه ریزی شده»، «تئوری اشاعه نوآوری» و «الگوی پذیرش فناوری» از تئوری‌های معروفی هستند که موضوع پذیرش فناوری‌های نوین را در سیستم‌های اجتماعی مورد بحث قرار می‌دهند. در این بخش به شرح مدل‌ها و همچنین متغیر اعتماد می‌پردازیم:

جدول ۱. بر ساخته‌های اصلی TPB؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

بر ساخته اصلی	تعریف
نگرش فرد به رفتار	احساس مثبت یا منفی فرد در باره انجام یک رفتار خاص است (فیش بین و آژزن، ۱۹۷۵)
هنجار ذهنی	ادرک فرد در باره اینکه اغلب مردمانی که به نظر او مهم هستند، چه فکر می‌کنند و او باید یا نباید مورد نظر آنها را در رفتار خود مورد توجه قرار می‌دهد (فیش بین و آژزن، ۱۹۷۵)
درک از کنترل بر رفتار	سادگی یا دشواری یک رفتار از نظر فرد (فیش بین و آژزن، ۱۹۷۵) و در حوزه پژوهش‌های مرتبط با سیستم‌های اطلاعات «ادراکات مربوط به قیود داخلی و بیرونی بر رفتار» (تیلور ^۴ و تود ^۵ ، ۱۹۹۵)

شکل ۱. الگوی تئوری رفتار برنامه ریزی شده (فیش بین و آژزن)

2. Theory of Planned Behavior

3. Ajzen

4. Fishbein

5. Taylor

6. Todd

جدول ۲. جدول برساخته‌های اصلی مدل پذیرش فناوری

برساخته اصلی	تعریف
درک از سودمندی	برداشت ذهنی یک کاربر در خصوص اینکه استفاده از یک سیستم کاربردی خاص در آینده باعث افزایش عملکرد شغلی او در یک عرصه یا زمینه سازمانی می‌شود (دیویس و همکاران، ۱۹۸۹)
درک از سهولت استفاده	درجه‌ای که یک کاربر انتظار دارد در آینده استفاده از سیستم مورد نظر بی‌نیاز از تلاش و کوشش باشد (دیویس و همکاران، ۱۹۸۹)
نگرش	احساس منفی یا مثبت فردی (ناشی از ارزیابی) درباره انجام رفتاری مشخص (فیشین و آجزن، ۱۹۷۵)

تمایل رفتاری به «قدرت یک میل برای انجام رفتاری خاص» اشاره دارد و انتظار می‌رود که منجر به استفاده واقعی از سیستم بشود. تعاریف مربوط به برساخته‌های اصلی مدل پذیرش فناوری در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

این مدل فرض می‌کند که هر چه کاربران، کاربرد سیستم را سودمند و ساده تصور کنند، نگرش بهتری نسبت به آن خواهند داشت. درجه سودمند دانستن و نگرش خواهند داشت. طبق مربوطه، منجر به افزایش تمایل رفتاری شده و از این طریق کاربر به استفاده واقعی از سیستم روی می‌آورد. بنابراین انتظار می‌رود، در حوزه‌ای که به طور وسیعی یک سیستم را به کارگرفته‌اند، درجه بالایی از درک سودمندی و سهولت استفاده، مشاهده شود. در این موارد، نوع معیارهایی مانند زمان، دوره به کارگیری سیستم، مقدار به کارگیری یا تنوع به کارگیری گزارش شده است (لی و همکاران، ۲۰۰۳). در هر حال، انتظار می‌رود رابطه‌ای بین سودمند دانستن و سهولت استفاده وجود داشته باشد.

به این ترتیب که سهولت استفاده بر تمایل افراد به استفاده از سیستم از طریق هر دو مورد درک از سودمندی و تمایل رفتاری اثر دارد. شکل شماره ۲ ارتباطات بین برساخته‌های اصلی الگوی پذیرش فناوری را نشان داده است.

شکل شماره ۲ نشان می‌دهد که متغیرهای بیرونی، از طریق تأثیر بر باورها (مانند سودمنددانستن و درک از سادگی کاربرد) به رفتار فرد در میزان استفاده عملی از

رفتار است که آن هم به نوبه خود تحت تأثیر عواملی چون نگرش فرد به موضوع، هنجارهای ذهنی او و ادراک از میزان کنترلی که می‌تواند بر رفتار خود داشته باشد، قرار دارد.

تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده به طور وسیعی در مطالعات اجتماعی به کار رفته است، مطالعات نشان می‌دهد که چندین طرح در حوزه‌ی سیستم‌های اطلاعات نیز با تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده اجرا شده است؛ این مطالعات انواع گوناگونی از کاربردهای پذیرش فناوری را مورد توجه قرار داده‌اند؛ از جمله: پذیرش سیستم طبابت از راه دور، تجارت الکترونیک، اخلاق فناوری و بانکداری مجازی. این مطالعات نشان می‌دهد که تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده می‌تواند برای برخی از زمینه‌های پژوهشی مناسب باشد.

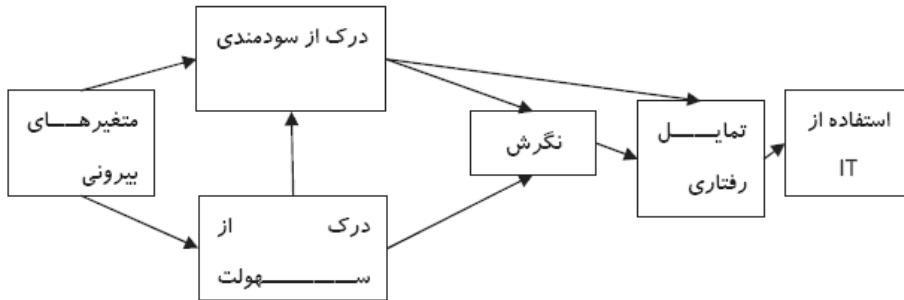
مدیریت شهری

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۱۳۴

۲-۲. الگوی پذیرش فناوری

«الگوی پذیرش فناوری»^۶ (TAM) (دیویس، ۱۹۸۹) یکی از مدل‌هایی است که به طور گسترده‌ای برای تشریح پذیرش فناوری دریش از دهه گذشته به کارگرفته شده است. طبق شاخص ارجاع در علوم اجتماعی، مدل پذیرش فناوری در سال ۲۰۰۰ در ۴۲۴ مجله مورد استناد قرار گرفته است. این مدل ادعا می‌کند که «سودمندی درک شده»^۷ (PU) و «سهولت استفاده درک شده»^۸ (PEOU) به طور مشترک مهمترین عوامل تعیین کننده‌ی تمایل رفتاری به استفاده از فناوری هستند.

شکل ۱. الکوئی اصلی پذیرش فناوری» (دیویس، ۱۹۸۹)

فناوری شکل می‌دهند. متغیرهای بیرونی می‌توانند برای مثال ویژگی‌های فردی نظیر «سطح تحصیلات» (برتون جونز^{۱۰} و هوپونا^{۱۱}، ۲۰۰۵)، «جنسیت» (ونکاتش و موریس، ۲۰۰۰)، یا «ویژگی‌های سازمانی نظری آموزش استفاده از فناوری» (ونکاتش ۱۹۹۹) باشند. بسته به نوع متغیر بیرونی، سودمندی درک شده و سادگی کاربرد درک شده اثر بیشتری بر تمایل رفتاری خواهد داشت (رایتاهارجو، ۲۰۰۷، صص ۲۱ الی ۳۱).^{۱۲}

الکوئی پذیرش فناوری به طور گسترده در زمینه‌های تحقیقاتی بسیار زیادی و در انواع مختلفی از فناوری‌های اطلاعاتی آزموده شده است (لی و همکاران، ۲۰۰۳).^{۱۳}

۲-۳- اعتماد

اعتماد عامل تسهیل‌کننده تعاملات بشری است، اعتماد به افراد امکان انجام تراکنش‌های تجاری را داده و به یک ساختار اجتماعی و اقتصاددانان آن را به صورت یک «مکانیسم انتخاب اقتصادی»^{۱۴} مدنظر قرار داده. اعتماد خود یک حالت ذهنی مفید است که مارادردوري طرفداران یک رشته ممکن است نقطه نظر رشته‌های دیگر در مورد اعتماد را درک نکرده و آن را مورد تصدیق قرار ندهند، بنابراین تعاریف موجود، بسیار متفاوت بوده و اغلب در طول یک خط بین رشته‌ای تجمیع می‌شوند. در جدول شماره ۳ به برخی از این تعاریف اشاره شده است.

مشتریان تنها بر پایه و اساس اعتماد تصمیم به خرید اینترنتی می‌گیرند. از نظر لفظی تعاریف زیادی از اعتماد وجود دارد. بعضی از محققان این تعاریف را متناقض و

جدول ۳. تعاریف اعتماد: مأخذ: جنیدی و ناصری، ۱۳۸۶

تعريف اعتماد
اعتماد یعنی «باور اینکه گفته‌های یک شخص قابل اتکا بوده و او در انجام تعهدات خود رابطه تجاری کوتاهی نخواهد کرد».
اعتماد هنگامی رخ می‌دهد که «شخصی از ایجاد ارتباط تجاری با دیگری احساس راحتی نماید».
اعتماد یعنی «شخصی خطرات آسیب رسانی دیگری را در یک معامله بازگانی، با توقع موفقیت می‌پذیرد».
اعتماد یعنی «حالی روانی دربرگیرنده پذیرش خطرات آسیب رسانی دیگری در یک معامله بازگانی، با انتظارات مشبت».
اعتماد به فروشنده‌های اینترنتی یعنی «پذیرش آسیب‌های احتمالی همراه با احساس امنیت».
اعتماد یعنی «اعتقاد به این که شخص دیگر در راستای برآورده ساختن خواسته‌های ما اقدام می‌کند».

کامپیوتری)، که تسهیل کننده‌های سازمانی و تجربه

بودند را مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاصل از این تحقیق برخلاف مطالعات گذشته نشان داد که عامل لذت ادراکی که در کشورهای در حال توسعه مورد مطالعه محققان دیگر، جزء عوامل موثر بر پذیرش فناوری نبود، در کشور ایران جزء این عوامل شناسایی شد. در بخش پایانی تحقیق نیز، با توجه به یافته‌های آن، توصیه‌هایی برای افزایش سرعت پذیرش فناوری توسط کاربران در نظام بانکی کشور ارائه گردید (امیرشاهی و باروتی اردستانی، ۱۳۸۵).

- شیخ شعاعی، در تحقیق خود با عنوان «بررسی عوامل موثر بر پذیرش فناوری اطلاعات توسط کتابداران کتابخانه‌های دانشکده‌های فنی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران: قابلیت کاربرد مدل پذیرش فناوری» عوامل مؤثر بر پذیرش فناوری اطلاعات را مورد بررسی قرار دادند (علومی و شیخ شعاعی، ۱۳۸۵).

- «روز و استراب»^{۱۸} با هدف همخوانی مدل‌های مربوط به اشاعه‌ی فناوری اطلاعات را که در کشورهای توسعه یافته ریشه دارند، با وضعیت کشورهای در حال توسعه، اختصاصاً کاربرد مدل پذیرش فناوری را در جهان عرب بررسی کرdeاند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد مدل پذیرش فناوری درجهان عرب نیز همانند کشورهای توسعه یافته دارای اعتبار بوده است. در واقع، در کشورهای عربی نیز تأکید بر عواملی منطقی همچون مفید بودن و آسانی استفاده از یک سیستم جدید، به پذیرش و کاربرد بهتر آن منجر شده است (Straub, 1998)

بسیاری از پژوهشگران برای بررسی موضوعات و مسائل مربوط به یک حوزه، از مدلها و الگوهای معتبر موجود در آن حوزه استفاده می‌کنند. چنانکه گفته شد، در زمینه‌ی پذیرش فناوری اطلاعات نیز مدل‌هایی وجود دارد که اعتبار آنها در پژوهش‌هایی گوناگون تأیید شده است. از جمله‌ی این مدل‌ها می‌توان مدل پذیرش فناوری (Divois)، تئوری اشاعه‌ی نوآوری (راجرز)، تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده (آجزن و فیش‌بین) و تئوری پذیرش سیستمهای فنی اجتماعی اشاره کرد (A. & Morris, M. G, 1996).

Dillon,

مدل پذیرش فناوری در آمریکای شمالی طراحی و در پژوهش‌های زیادی به کار گرفته شده و بتدریج در کشورهای دیگر نیز اعتبار لازم را کسب کرده است. در زمینه‌ی مدل پذیرش فناوری و نظریه‌ی رفتارهای برنامه‌ریزی شده و اعتماد تحقیقاتی وجود دارد که برخی از ابعاد آن را مورد بررسی قرار داده است. از جمله این تحقیقات در ایران می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- امیرشاهی و باروتی، در تحقیق خود با عنوان «ارائه مدل مفهومی پذیرش فناوری اطلاعات برای کارکنان سیستم بانکی کارکنان بانک صادرات در شهر تهران» عوامل موثر بر پذیرش فناوری اطلاعات شامل سودمندی ادراک شده استفاده از فناوری، سهولت ادراک شده استفاده از فناوری، تاثیرات اجتماعی (فشار رقابتی، هنجار ذهنی، وجهه)، رضایت مشتری، کیفیت خروجی، ویژگی‌های کارکنان (نگرش، تشویش، لذت ادراکی، خود باوری

مدیریت شهری

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان ۱۳۹۱
No.29 Spring & Summer

۱۳۶

جدول ۴ . ضریب همبستگی تحقیق واسیلیوس

Table 5 – Descriptive statistics concerning the constructs

Constructs	Ease of use	Perceived usefulness	Social influences	Attitude	Facilitation conditions	Anxiety	Self-efficacy	Training
Mean	3.815	4.314	4.092	4.269	3.692	2.027	3.604	3.047
S.D.	0.797	0.675	0.684	0.679	0.754	0.742	0.658	0.765
Correlation with intention to use	0.696	0.704	0.515	0.728	0.673	-0.531	0.508	0.387

استفاده دولت از فن آوری اطلاعات هستند. این مطالعه

(Rose &

با هدف پرداختن به این موضوع از طریق توسعه و آزمایش مدل پذیرش فن آوری جدید با در نظر گرفتن مدل‌های دیگر مرتبط با آن انجام شد. روش تحقیق با استفاده از TAM مشتمل بر برخی از متغیرهای بیرونی به منظور بررسی پذیرش پرسنل بیمارستان یونانی بود.

قانونی بودن انجام می‌شود. هدف از این مطالعه درک عوامل موقعیتی و خارجی مربوط به راننده تأثیرگذار بر تمایل به استفاده از گوشی موبایل در ضمن رانندگی بود.

نمونه‌های مورد مطالعه ۱۶۰ دانشجو بودند. این مطالعه تحت تاثیر قرار می‌دهد. آموزش تاثیر غیر مستقیم قوی

تئوری رفتار برنامه ریزی شده را برای بررسی دامنه سازه‌های مرتبط با عقاید مورد استفاده قرار داد. در این

سناریوهای تمایل رانندگان به استفاده از موبایل اندازه‌گیری شد. با استفاده از آنالیز رگرسیون مشخص شد که اجزای

مدل TPB به شکل معنی داری تمایل رانندگان به استفاده از موبایل جدای از متغیرهای فردی اجتماعی افزایش می‌دهد. بر مبنای مدل TPB همبستگی‌های

معنی دار مثبت بین نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی و درک کنترل رفتاری با تمایل راننده به استفاده از موبایل وجود داشت. در نهایت تمام همبستگی‌ها مثبت و ضعیف

بودند (Mark Rozario & et al ,2009).

— گوآن سون^{۲۰۰۹} در تحقیق خود با عنوان «TAM بسط یافته برای تجزیه و تحلیل رفتار سلسله مراتبی تجارت سیار» بر اساس مدل پذیرش فن آوری (TAM) و تئوری رفتار برنامه ریزی شده (TPB) یک TAM بسط یافته ارائه کرد که اعتماد مربوط به ساختار (درک قابل قبول) و منابع مربوط به ساختار (خودکار آمدی و درک هزینه) در TAM را برای اتخاذ رفتار تجارت سیار (MC)^{۲۱} کامل می‌کرد. در مدل توسعه یافته، مانند بسیاری از

— «واسیلیوس»، در تحقیق خود با عنوان «کاربرد استفاده از مدل پذیرش فن آوری جدید در بیمارستان» که هدف استفاده از فناوری اطلاعات در بخش بهداشت و درمان و مراقبت‌های ویژه در بیمارستان‌ها را ارائه می‌دهد؛ علاوه بر اینکه پتانسیل بسیار زیاد برای بهبود کیفیت خدمات ارائه شده و کارایی و اثربخشی کارکنان دارد، بلکه برای کاهش هزینه‌های سازمانی نیز بکار می‌رود. با این حال، سوال اصلی این است که آیا پرسنل بیمارستان مایل به

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۱۳۷

شده است (Vassilios P , 2009)

— گوآن سون^{۲۰۰۹} در تحقیق خود با عنوان «TAM بسط یافته برای تجزیه و تحلیل رفتار سلسله مراتبی تجارت سیار» بر اساس مدل پذیرش فن آوری (TAM) و تئوری رفتار برنامه ریزی شده (TPB) یک TAM بسط یافته ارائه کرد که اعتماد مربوط به ساختار (درک قابل قبول) و منابع مربوط به ساختار (خودکار آمدی و درک هزینه) در TAM را برای اتخاذ رفتار تجارت سیار (MC)^{۲۱} کامل می‌کرد. در مدل توسعه یافته، مانند بسیاری از

— «واسیلیوس»، در تحقیق خود با عنوان «کاربرد استفاده از مدل پذیرش فن آوری جدید در بیمارستان» که هدف استفاده از فناوری اطلاعات در بخش بهداشت و درمان و مراقبت‌های ویژه در بیمارستان‌ها را ارائه می‌دهد؛ علاوه بر اینکه پتانسیل بسیار زیاد برای بهبود کیفیت خدمات ارائه شده و کارایی و اثربخشی کارکنان دارد، بلکه برای کاهش هزینه‌های سازمانی نیز بکار می‌رود. با این حال، سوال اصلی این است که آیا پرسنل بیمارستان مایل به

اطلاعات را در خط اول و مدیران میانی توضیح دهد. نتایج نشان داد که نگرش یک عامل مهم مؤثر بر تمایل رفتاری استفاده از فناوری اطلاعات می باشد و درک از سودمندی هیچ تأثیرمستقیمی بر تمایل رفتاری استفاده از IT ندارد. نگرش بین درک از سودمندی و تمایل رفتاری استفاده از فناوری اطلاعات متغیر واسطه بوده، و درک سهولت استفاده هیچ تأثیرمستقیمی در نگرش نداشت، درک از سودمندی بین درک از سهولت استفاده و نگرش متغیر واسطه بود که به طور کامل به TAM منتج نمی گردید. نتایج نشان داد که درک از سودمندی تأثیر معناداری بر نگرش داشت، در حالی که درک از استفاده آسان تأثیر معنی داری بر نگرش نشان نداد (2009) , (Quan Sun)

- جفری بی کوین^{۲۲} در تحقیق خود با عنوان «اثر درک سودمندی، درک سهولت استفاده، و هنجار ذهنی روی استفاده از سیستم های رادیوگرافی محاسبه ای» بر

اساس یک مطالعه پایلوت بیان کرد که تکنولوژی ای که

مورد توافق نباشد باعث هدر رفتن منابع می گردد نتایج این پژوهش نشان داد که ارتباط معنا داری زیادی بین درک از استفاده آسان و درک از سودمندی وجود دارد (≤ 0.01). از طرفی ارتباط معنا داری بین درک از سودمندی و تمایل رفتاری به دست آمد ($p \leq 0.05$). اما

بین متغیرهای مشخصات فردی و درک از سودمندی ارتباط معنی داری مشخص نگردید (11/۰). به همین ترتیب بین درک از استفاده آسان و تمایل رفتاری ارتباط معنی دار وجود نداشت (۲۸۳/۰). در تعیین شدت استفاده قرار نمی گرفت (Bouwman et al , 2008) , (Harry

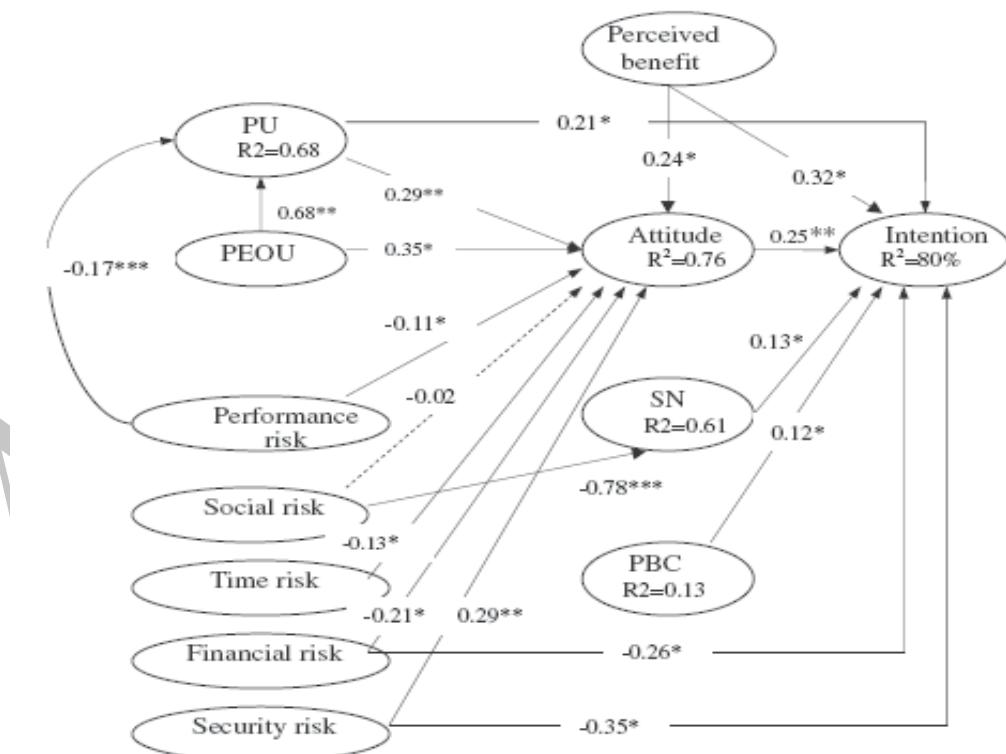
- جونگ ون هسیا و آهوآ تسنگ^{۲۵} در تحقیق خود با عنوان «تأثیر منبع کنترل درونی در درک سودمندی و درک سهولت استفاده در آموزش الکترونیکی: توسعه ای از مدل پذیرش فن آوری» اشاره نمودند که پیاده سازی سیستم های آموزش الکترونیکی پرهزینه است و میزان همبستگی، درک از استفاده آسان با درک از سودمندی دارای بیشترین همبستگی (۷۱۶/۰) می باشند. کمترین شدت همبستگی مربوط به ارتباط متغیرهای مشخصات فردی با تمایل رفتاری (۴۱۱/۰) بود (Cowen, B 2009) .Jeffery

- من هو هوآنگ^{۲۶} در تحقیق خود با عنوان «تمایل رفتاری استفاده IT در خط اول و مدیران میانی (یک آزمون مدل TAM)» بیان نمود که سیستم اطلاعات، پتانسیل قابل ملاحظه ای برای بهبود عملکرد سازمانی ارائه می دهد، اما سود سرمایه گذاری اجرایی اغلب توسط عدم تمایل کاربرها به پذیرش و استفاده از سیستم های موجود مسدود می شد. در این مقاله، بررسی شد که آیا TAM می تواند استفاده از تکنولوژی انسانی باشد. درک از سودمندی و تمایل رفتاری به استفاده از

زمان ریسک، انجام ریسک، ایمنی ریسک، مورد پیش بینی قرار می‌گرفتند. نتایج این مطالعه از فرضیات مربوط به ارتباط خطی، بین متغیرهای مدل پیشنهادی و تمایل و نگرش به استفاده از بانکداری آنلاین حمایت می‌نمود و پیشنهاد گسترش مدل TAM همراه با مدل TPB را می‌کرد. شکل شماره ۵ رابطه متغیرهای این تحقیق را نشان می‌دهد (Ming-Chi Lee , 2009)

- مارک تورنر^۳ و همکاران تحقیقی با عنوان «آیا مدل پذیرش تکنولوژی استفاده واقعی را پیش بینی می‌کند؟ یک بررسی سیستماتیک» انجام داده‌اند. مطالعه به صورت هدفمند میزان استفاده از سوپر مارکت‌های الکترونیکی را اندازه‌گیری می‌کرد. این مطالعه با استفاده از متغیرهای دستورات ورود به سیستم، دستورات تحويلی و موارد ارسال دلار به فروشگاه‌ها انجام پذیرفت. نتایج این تحقیق نشان داد که درک از سودمندی، درک از استفاده آسان، ریسک مالی،

بردرک از استفاده آسان و تمایل رفتاری به استفاده تأثیر مثبتی داشت (Wen Hsia & Ai-Hua Tseng , 2008) - Jung (2008) - مینگ چی لی^۴ در تحقیق خود با عنوان «عوامل تأثیر گذار بر اتخاذ بانکداری اینترنتی: ادغام TAM و TPB با درک از خطر و درک منافع» بیان کرد که بانکداری آنلاین (بانکداری اینترنتی) به عنوان یکی از سود آورترین برنامه‌های کاربردی تجارت الکترونیکی ظهرورکرده است. طی دهه گذشته اگر چه در تعدادی از پژوهش‌های تحقیقاتی عوامل تأثیرگذار در کاربرد فن آوری اطلاعات و یا اینترنت مورد توجه بوده‌اند، ولی در این خصوص کار تجربی محدودی انجام شده است که بتواند به طور همزمان عوامل موفقیت (عوامل مثبت) و عوامل مخالف (عوامل منفی) را بررسی کند. متغیر نگرش توسط متغیر درک از سودمندی، درک از استفاده آسان، ریسک مالی،

شکل ۵. رابطه متغیرهای تحقیق مینگ چی لی

26. Ming-Chi Lee

27. Mark Turner , Barbara Kitchenham , Pearl Brereton , Stuart Charters , David Budgen

احتمالاً تمایل رفتاری با استفاده واقعی از سوپر مارکت‌های الکترونیکی همبستگی دارد. در هر صورت، متغیرهای TAM در خصوص درک از استفاده آسان و در ک از سودمندی با استفاده واقعی همبستگی کمتری را نشان می‌داد (Mark Turner & et al, 2009).

- کریپانونت^{۲۸} در تحقیق خود با عنوان «بررسی تجربی از مدل پذیرش جدید در محاسبات نهایی کاربر» یک مدل پذیرش تکنولوژی جدید برای اندازه‌گیری محاسبات کاربر نهایی (EUC)^{۲۹} پیشنهاد داد. مطالعه‌ای تجربی جهت جمع آوری اطلاعات انجام شد. این داده‌های تجربی با مدل پیشنهادی تحقیق مورد آزمون قرارگرفت.

پذیرش EUC به عنوان یکی از عوامل حیاتی موقیت در کسب و کار موفق در نظر گرفته شد. در اینجا، EUC به استفاده از فن آوری اطلاعات توسط پرسنل تعریف شده است. نتایج تحقیق مذکور نشان داد که هنجار ذهنی تاثیرات مثبتی بر درک از سهولت استفاده و درک از سودمندی داشت (Napaporn Kripanont, 2007).

- چانگ^{۳۰} در تحقیق خود با عنوان «ویژگی‌های فن آوری هوشمند در مزایده آنلاین، یک مدل ترکیبی از TTF و TAM» استفاده از فروشگاه‌های الکترونیکی را به صورت هدفمند با استفاده از دستورات ورود به سیستم، تعدادی دستورات ارائه شده و تعدادی ارسالی‌های دلار به فروشگاه‌اندازه‌گیری نمود. ارتباط بین دو نوع اقدام، کاربرد مصرف حقیقی با کاربرد خود گزارشی متغیرهای TAM (مانند PU و PEU) را اندازه‌گیری نمود، اما یک رابطه بسیار ضعیفتر با کاربرد واقعی را نشان می‌داد. در مدل تحقیق، متغیر درک از سودمندی بعد از متغیر درک از سهولت استفاده در استفاده از وب سایت‌ها در آینده تاثیرگذارتر خواهد بود. طبق انتظار، لذت بخش بودن بازی‌های آنلاین با تمایل به استفاده از IT، همبستگی (مثبت یا منفی) نداشت (Hsin Hsin Chang, 2008).

- فانگ و شاوو^{۳۱} در تحقیق خود با عنوان «مدل توسعه یافته TPB برای توضیح احتمالی تمایل رفتاری پاسخ دهنده‌گان به شرکت در نظر سنجی‌های مبتنی بر وب» یک

28. Napaporn Kripanont
29. End User Computing
30. Hsin Hsin Chang

31. Jiaming Fang, Peiji Shao
32. personal websites
33. Ing-Long Wu, Jian-Liang Chen

جدول ۶. نمونه ای از پاسخ‌های مورد استفاده

کاملاً موافق	موافق	نظری	مخالف	کاملاً مخالف
ندارم				
۵	۴	۳	۲	۱

- تحلیل پرسشنامه

در این تحقیق از مقیاس لیکرت پنج‌گزینه‌ای برای پاسخ سوالات استفاده شده است. نمونه ای از پاسخ‌های مورد استفاده در جدول شماره ۶ ارائه شده است:

مانند تمامی مدل‌های توسعه یافته بر مبنای TAM و TPB برای بررسی مدل از ابزار پرسشنامه که در اینجا شامل ۳۳ سؤال می‌باشد استفاده نمودیم. سوالات ۱ تا ۸ مربوط به مشخصات فردی اجتماعی پاسخ دهنگان بود. سازه‌های پرسشنامه، درک از سودمندی، درک از سهولت استفاده، نگرش، هنجار ذهنی، درک کنترل رفتاری، تمایل به استفاده، و اعتماد بود. بخش سوالات اختصاصی سوالهای ۹ تا ۲۱ به بررسی TAM و سوالهای ۲۲ تا ۳۰ به بررسی TPB و سوالهای ۳۱ تا ۳۳ به بررسی اعتماد پرداخته شده بود.

- روش تحقیق

این پژوهش از نوع توصیفی و از لحاظ هدف‌کاربردی بود. ابزارگردآوری داده‌ها در این پژوهش داده‌هایی است که از طریق روش کتابخانه‌ای شامل مطالعه کتب، مقالات، اسناد و مقالات و همچنین اینترنت جمع آوری شده و از این داده‌ها برای تدوین مبانی نظری استفاده شد. روش جمع آوری اطلاعات، پرسشنامه بود. پس از تعیین روایی و پایایی، پرسشنامه به ۱۶۰ نفر از شهروندان به روش تصادفی خوش‌ای، توزیع و سپس جمع آوری گردید. پس از تصویب طرح و کسب مجوز جهت شروع مطالعه، معرفی نامه به دفاتر الکترونیک شهر تهران شامل شعبه‌های، هفت تیر، میدان امام حسین و دماوند ارائه گردید.

- جامعه آماری

با توجه به هدف پژوهش که پرداختن به عوامل مؤثر در موقوفیت خدمات الکترونیک شهر می‌باشد، جامعه آماری تحقیق را کارمندان و مراجعه کنندگان دفاتر الکترونیک شهر تهران تشکیل می‌دادند که شامل دفاتر الکترونیک شهر تهران (شعبه‌های، هفت تیر، میدان امام حسین و دماوند) می‌باشند.

- روش نمونه‌گیری و حجم نمونه

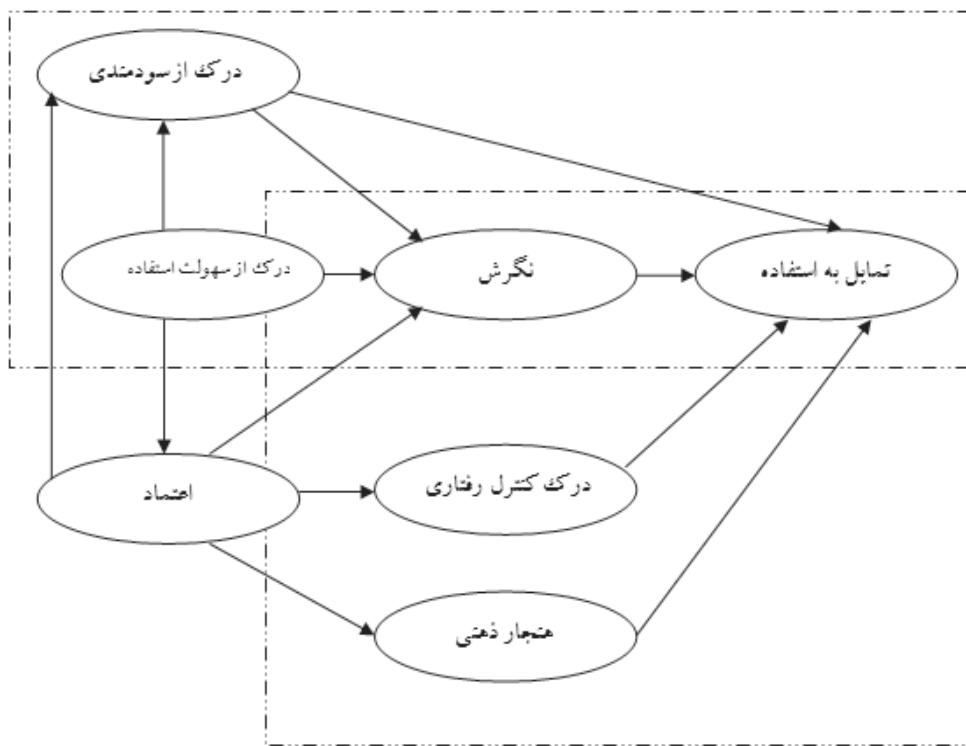
جهت نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شده است. بر اساس فرمول محاسبه حجم نمونه در

$$n = \frac{z_{\alpha/2}^2 p(1-p)}{\epsilon^2} \quad \text{با مقدار } p=0.5, \epsilon=0.05 \quad (\text{به})$$

دلیل اینکه برآورد دقیقی از نسبت جامعه در اختیار نبود مقدار $1/2$ لحاظ‌گردید و با حداقل اشتباہ $\epsilon=0.08$ برابر 160 نفر محاسبه گردید.

- آزمون‌های استفاده شده در این تحقیق

جهت تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها و آزمون فرضیه‌های تحقیق از فنون آمار استنباطی شامل آزمون غیر پارامتریک استفاده شده است. به منظور آزمون

شکل ۷. مدل استفاده شده در تحقیق؛ مأخذ: نگارندگان.

مدیریت شهری

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان ۱۳۹۱
No.29 Spring & Summer

۱۴۲

فرضیه‌های این پژوهش و پی بردن به وجود روابط رفتارنهایی)

معنادار بین متغیرهای مستقل و وابسته آن، از روش تحلیل ناپارامتری همبستگی با استفاده از آماره رو اسپرمن^{۳۴} استفاده شده است.

ب) متغیرهای TPB شامل:

۱- هنجار ذهنی (درک فرد از فشار اجتماعی برای برقراری

ارتباط در هدف رفتاری) یا (به برداشت فرد از نظرات افراد مهم برای انجام یا عدم انجام رفتار اشاره دارد)

۲- نگرش (احساس کلی افراد در مورد مطلوب بودن یا مطلوب نبودن یک موضوع یا رفتار خاص می‌باشد)

- متغیرهای تحقیق

الف) متغیرهای TAM شامل:

۳- درک از سهولت استفاده (درجه ای است که فرد انتظار

رفتار است و برداشت فرد را از مهارت‌ها، منابع و فرصت‌های مورد نیاز در جهت انجام رفتار نشان می‌دهد).

۴- تمایل به استفاده از فناوری (درباره دوست داشتن یا عدم تمایل کاربر به استفاده از سیستم اطلاعاتی به عنوان

(رفتارنهایی)

ج) متغیر دیگر، اعتماد می‌باشد: به معنی رفتار

فروشندۀ الکترونیک مطابق با انتظارات مشتری.

۵- بیان یافته‌ها و تفسیر آنها

۶- توصیف جامعه پژوهش

گروه سنی ۲۰-۳۰ سال قرار داشتند. بیشترین سطح تحصیلات متعلق به گروه لیسانس بود. ۷۰ درصد از پاسخ دهنده‌گان متأهل بودند. بیشتر پاسخ دهنده‌گان دارای شغل آزاد و با فراوانی ۵۲/۵٪ بودند. اکثر پاسخ دهنده‌گان بیشتر از یکبار از خدمات دفاتر الکترونیک شهر استفاده می‌نمودند. اکثر پاسخ دهنده‌گان از طریق شهرداری با دفاتر الکترونیک شهر آشنا شده بودند. ۷۸/۱٪ از پاسخ دهنده‌گان مراجعت کننده و ۲۱/۹٪ از کارمندان دفاتر الکترونیک بودند.

در اینجا اطلاعات مربوط به مشخصات عمومی پاسخ دهنده‌گان ارائه شده است. از تجزیه و تحلیل ۱۶۰ پرسشنامه بازگشت داده شده بر طبق جداول فراوانی شماره ۵ تا ۱۲، مشخص شد در این پژوهش مردان با ۱۲۰ نفر میزان مشارکت بیشتری نسبت به زنان با ۴۰ نفر داشته‌اند. از نظر سن، بیشترین تعداد پاسخ دهنده‌گان در

جدول ۶. فراوانی مطلق و نسبی متغیر سن

جنس	تعداد	درصد
کمتر از ۲۰ سال	۱	%۰/۶
۲۰-۳۰	۶۰	%۳۷/۵
۳۰-۴۰	۴۹	%۳۰/۶
۴۰-۵۰	۳۲	%۲۰
بزرگتر از ۵۰ سال	۱۸	%۱۱/۲
جمع	۱۶۰	%۱۰۰

جدول ۵. فراوانی مطلق و نسبی متغیر جنس

جنس	تعداد	درصد
مرد	۱۲۰	%۷۵
زن	۴۰	%۲۵
جمع	۱۶۰	%۱۰۰

جدول ۷. فراوانی مطلق و نسبی متغیر میزان تحصیلات

تحصیلات	تعداد	درصد
سیکل	۳	%۱/۹
دبلیم	۳۸	%۲۳/۸
فوق دبلیم	۲۱	%۱۳/۱
لیسانس	۷۳	%۴۵/۶
فوق لیسانس	۲۰	%۲/۵
دکترا	۵	%۳/۱
جمع	۱۶۰	%۱۰۰

جدول ۸. فراوانی مطلق و نسبی متغیر وضعیت تأهل

وضعیت تأهل	تعداد	درصد
مجرد	۴۸	۳۰
متأهل	۱۱۲	۷۰
جمع	۱۶۰	%۱۰۰

جدول ۱۰. فراوانی مطلق و نسبی متغیر سابقه استفاده

سابقه استفاده	تعداد	درصد
یک بار	۶۷	%۴۳/۵
مداوم	۸۷	%۵۶/۵
جمع	۱۵۴	%۱۰۰

جدول ۹. فراوانی مطلق و نسبی متغیر شغل

شغل	تعداد	درصد
دولتی	۴۱	%۲۵/۶
آزاد	۸۴	%۵۲/۵
بازنیسته	۱۱	%۶/۹
ساپر و خصوصی	۲۴	%۱۵
جمع	۱۶۰	%۱۰۰

جدول ۱۱. فراوانی مطلق و نسبی متغیرنحوه آشنایی با دفاتر

درصد	تعداد	نوع ارتباط
%۲۱/۹	۳۵	کارمند
%۷۸/۱	۱۲۵	مشتری
%۱۰۰	۱۶۰	جمع

نحوه آشنایی	تعداد	درصد
شهرداری	۱۰۳	%۶۴/۴
سایر ادارات	۲۱	%۱۳/۱
آشنایان	۵	%۳/۱
ایнтерنوت	۳۱	%۱۹/۴
جمع	۱۶۰	%۱۰۰

جدول ۱۲. فراوانی و درصد متغیرهای مدل تحقیق

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف		متغیر	فراوانی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۱۰/۵	۱۶	۵۲	۷۹	۱۷/۸	۲۷	۱۳/۲	۲۰	۶/۶	۱۰	عملکرد	
۹/۹	۱۵	۵۳	۸۰	۱۵/۲	۲۳	۱۶/۶	۲۵	۵/۳	۸	بهره‌وری	
۱۱/۲	۱۶	۴۶/۲	۶۶	۱۹/۶	۲۸	۱۶/۱	۳۳	۷	۱۰	اثربخشی	
۱۹/۲	۲۹	۵۳	۸۰	۱۰/۶	۱۶	۱۰/۶	۱۶	۶/۶	۱۰	مفید بودن	
۱۸/۸	۲۹	۴۲/۹	۶۶	۹/۱	۱۴	۲۰/۸	۳۲	۸/۴	۱۳	سرعت	
۱۰	۱۵	۵۵/۳	۸۳	۲۲/۳	۳۵	۸/۷	۱۳	۲/۷	۴	واضح	
۱۰/۹	۱۶	۴۹	۷۲	۲۰/۴	۳۰	۱۷/۷	۲۶	۲	۳	تلاش ذهنی	
۱۴/۳	۲۲	۶۱/۷	۹۵	۶/۵	۱۰	۱۳	۲۰	۴/۵	۷	سهولت استفاده	
۱۸/۱	۲۸	۶۰/۶	۹۴	۹	۱۴	۷/۱	۱۱	۵/۲	۸	ایده مناسب	
۱۹/۹	۳۰	۵۶/۳	۸۵	۱۰/۶	۱۶	۹/۹	۱۵	۳/۳	۵	ایده عاقلانه	
۱۵/۹	۲۴	۴۵/۷	۶۹	۲۲/۵	۳۴	۱۱/۳	۱۷	۴/۶	۷	علاقة	
۱۱/۹	۱۸	۳۷/۷	۵۷	۲۷/۸	۴۲	۱۱/۹	۱۸	۱۰/۶	۱۶	دلپذیر	
۲۰	۳۱	۴۴/۵	۶۹	۱۸/۱	۲۸	۱۳/۵	۲۱	۳/۹	۶	اهمیت نظر مردم	
۶/۸	۱۰	۲۱/۸	۳۲	۴۲/۲	۶۲	۲۳/۱	۳۴	۶/۱	۹	عقیده مردم	
۱۴/۱	۲۱	۴۷	۷۰	۲۱/۵	۳۲	۱۲/۸	۱۹	۴/۷	۷	ارزش نظر مردم	
۲۱/۳	۳۳	۶۳/۲	۹۸	۸/۴	۱۳	۵/۸	۹	۱/۳	۲	توانایی استفاده	
۱۰/۷	۱۶	۳۴	۵۱	۲۳/۳	۳۵	۲۷/۳	۴۱	۴/۷	۷	کنترل	
۱۴/۲	۲۱	۴۵/۳	۶۷	۱۸/۹	۲۸	۱۷/۶	۴۶	۴/۱	۶	منابع و دانش	
۱۳/۲	۲۰	۵۴/۳	۸۲	۱۹/۲	۲۹	۱۰/۶	۱۶	۲/۶	۴	قصد استفاده	

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۱۴۴

ادامه جدول ۱۳. فراوانی و درصد متغیرهای مدل تحقیق

پیش بینی بکارگیری	۴	۲/۶	۱۶	۱۰/۶	۲۶	۱۷/۲	۸۶	۵۷	۱۹	۱۲/۶
استفاده در آینده	۲	۱/۳	۶	۳/۸	۱۸	۱۱/۵	۸۸	۵۶/۴	۴۲	۲۶/۹
اعتماد	۱۰	۶/۵	۱۴	۹/۲	۲۶	۱۷	۷۹	۵۱/۶	۲۴	۱۵/۷
خدمات خوب	۹	۶	۱۴	۹/۳	۱۱	۷/۳	۸۳	۵۵	۳۶	۲۲/۵
خدمات پاری رسان	۱۲	۷/۷	۴	۲/۶	۱۰	۶/۵	۸۳	۵۳/۵	۴۶	۲۹/۷

همانطور که در جدول شماره ۱۴ مشاهده می‌شود تمامی متغیرهای مدل تحقیق با تمایل به استفاده و درنتیجه بر پذیرش فناوری رابطه‌ی مثبت دارند و بیشترین تأثیر را متغیر نگرش با ضریب همبستگی ۰.۶۷۲ داشته‌اند. بعد از آن اعتماد با ضریب همبستگی ۰.۵۶۹ بر روی پذیرش فناوری دارند و درک از سهولت استفاده با ضریب همبستگی ۰.۴۸۶ و درک از سودمندی با ضریب همبستگی ۰.۴۲۲ بر استفاده از فناوری تأثیر دارند و کمترین رابطه را متغیر هنجار ذهنی با ضریب همبستگی ۰.۱۹۵ بر روی پذیرش دارد. در شکل شماره ۸ ارتباط بین متغیرهای مدل تحقیق با تمایل به استفاده نشان داده شده است. جدول شماره ۱۴ نمونه‌ای است برای اثبات فرضیه اول که متغیرهای بر روی پذیرش و تمایل به استفاده از فناوری تأثیر دارند. در تحقیق واسیلیوس (۲۰۰۹) نیز درک از سهولت استفاده و درک از سودمندی و نگرش بیشترین همبستگی را با متغیر تمایل به استفاده و در نتیجه پذیرش فناوری داشته‌اند.

- بررسی فرضیه دوم: بین متغیرهای مدل تلفیقی در چارچوب مدل رابطه وجود دارد.

با استفاده از آزمون اسپیرمن همبستگی‌های بین متغیرهای تحقیق محاسبه گردید که نتایج آن در شکل شماره ۹ نمایش داده شده است (بدلیل اینکه متغیرهای خدمات شهر الکترونیکی توسط کارکنان دفاتر شهر الکترونیک و شهروندان رابطه دارند).

- فراوانی و درصد متغیرهای مدل تحقیق

جدول فراوانی متغیرهای مدل تحقیق (جدول شماره ۱۳) نشان می‌دهد که بیشترین درصد ۶۳/۲ پاسخ دهنده‌گان با درجه اهمیت «توانایی استفاده» موافقند و همچنین بیشترین درصد ۲۱/۳ پاسخ دهنده‌گان با درجه اهمیت «توانایی استفاده» کاملاً موافقند و بیشترین درصد ۱۰/۶ پاسخ دهنده‌گان با درجه اهمیت مقوله «دلپذیری» کاملاً مخالفند.

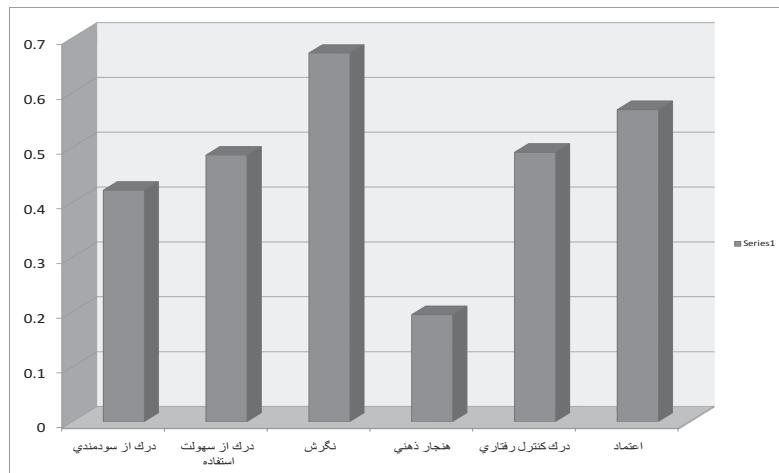
- آزمون فرضیه‌های پژوهش

از آنجاکه داده‌های آماری از توزیع نرمال برخوردار نمی‌باشند، از آزمون‌های آماری ناپارامتریک جهت تحلیل داده‌ها استفاده می‌گردد به منظور آزمون فرضیه‌های این پژوهش و پی بردن به وجود روابط معنادار بین متغیرهای مستقل و وابسته آن، از روش تحلیل ناپارامتری همبستگی (آزمون همبستگی بای وریت) با استفاده از آماره رو اسپیرمن استفاده شده است.

- بررسی فرضیه اول: متغیرهای مدل تلفیقی با پذیرش خدمات شهر الکترونیکی توسط کارکنان دفاتر شهر الکترونیک و شهروندان رابطه دارند.

جدول ۱۴. همبستگی بین متغیرهای مدل تحقیق و تمایل به استفاده از خدمات الکترونیک

متغیر	همبستگی	تعداد	اعتماد	درک کنترل رفتاری	هنجار ذهنی	نگرش	درک از سهولت استفاده	درک از سودمندی
تمایل به استفاده	Sig. (۲-tailed)	۵۶۹	.۴۹۱	.۱۹۵	.۶۷۲	.۴۸۶	.۴۲۲	...
...	...	۰۰۰
تعداد	...	۱۴۹	۱۴۴	۱۴۳	۱۴۵	۱۴۲	۱۳۴	۰۰۰

شکل ۸. ارتباط متغیرهای مدل تحقیق با تمایل به استفاده: مأخذ: نگارندگان.

۶- بحث، نتیجه گیری و پیشنهادات

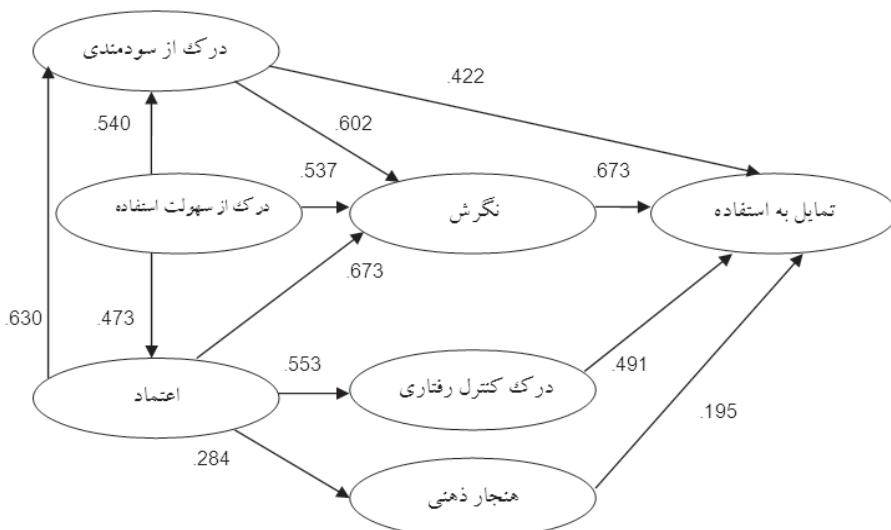
نتایج بدست آمده از تحقیق حاضر نشان می دهد که ترکیب مدل های پذیرش فناوری به خصوص مدل TAM و TPB پذیرش فناوری را تقویت می کند به خصوص که همراه با متغیر اعتماد باشد. مدل تحقیق حاضر ۹۲٪ واریانس را برای تمایل رفتاری نشان می دهد و این نشان می دهد که هسته ساختارهای مدل های پذیرش فناوری تأثیر قابل توجه آماری و قوی در تمایل استفاده شهروندان دارد. در نهایت، نتایج آمار توصیفی نشان می دهد که در ک مفید بودن، سهولت استفاده، هنچار

ما رتبه ای می باشند در تعیین میزان همبستگی، از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده نموده ایم). تمام همبستگی ها در سطح ۰.۰۵ (دو دامنه) معنی دار هستند. همانطور که در شکل ۹ مشاهده می شود ارتباط معنی دار آماری بین متغیرهای مورد مطالعه با همبستگی معنی دار در سطح (۰.۰۵) محاسبه گردید. بنابراین فرضیه مبنی بر وجود ارتباط بین متغیرهای مذکور مورد تأیید قرار می گیرد. جدول شماره ۱۵ به نتایج آزمون فرضیه دوم پرداخته است.

مدیریت شهری

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۱۴۶

شکل ۹. همبستگی بین متغیرهای مدل پیشنهادی تحقیق؛ منبع: نگارندگان.

جدول ۱۵. خلاصه نتایج آزمون فرضیه دوم (بر اساس مقادیر همبستگی)

سطح معنی داری	همبستگی بین دو عامل	ضریب همبستگی اسپیروم رو	فرضیه
.....	درک از سودمندی و تمایل	۰.۴۲۲	۱
.....	نگرش و تمایل	۰.۶۷۲	۲
.....	کنترل رفتاری و تمایل	۰.۴۹۱	۳
۰.۰۲۰	هنچار ذهنی و تمایل	۰.۱۹۵	۴
.....	درک از سودمندی و نگرش	۰.۶۰۲	۵
.....	درک از سهولت استفاده و نگرش	۰.۵۳۷	۶
.....	اعتماد و نگرش	۰.۶۷۳	۷
.....	اعتماد و کنترل رفتاری	۰.۵۵۳	۸
.....	اعتماد و هنچار ذهنی	۰.۲۸۴	۹
.....	سهولت و درک از سودمندی	۰.۵۴۰	۱۰
.....	اعتماد و درک از سودمندی	۰.۶۳۰	۱۱
.....	سهولت و اعتماد	۰.۴۷۳	۱۲

ذهنی، درک کنترل رفتاری، نگرش، اعتماد و تمایل به استفاده دارای میانگین نمره بالاتر از ۳/۵ می باشند که نشان می دهد شرکت کنندگان ادراک مثبت بالای نسبت به این سازه ها دارند. تصمیم به استفاده از این فناوری مصمم ترند (تمایل بیشتری دارند). هرچه درک کنترل رفتاری کارمندان و شهروندان جامعه پژوهش از فناوری اطلاعات بیشتر باشد، آنها در تصمیم به استفاده از این فناوری مصمم ترند (تمایل بیشتری دارند). هرچه کارمندان و شهروندان جامعه پژوهش از فناوری اطلاعات بیشتر باشد، آنها در تصمیم به استفاده از این فناوری مصمم ترند (تمایل بیشتری دارند). هرچه برداشت شکل گرفته در کارمندان و شهروندان جامعه پژوهش از سودمندی فناوری اطلاعات بیشتر باشد، نگرش آنها نسبت به استفاده از این فناوری مثبت باشد، نگرش آنها نسبت به استفاده از این فناوری مثبت تر است. هرچه برداشت شکل گرفته در کارمندان و شهروندان جامعه پژوهش از سهولت استفاده از فناوری اطلاعات بیشتر باشد، نگرش آنها نسبت به استفاده از این فناوری رابطه ای بسیار ضعیف دارد.

فرضیه دوم این پژوهش با ۹۵٪ اطمینان مورد تأیید قرار گرفته است؛ بنابر این می توان به نتایج زیر دست یافت. هرچه برداشت شکل گرفته در ذهن کارمندان و شهروندان جامعه پژوهش از سودمندی فناوری اطلاعات بیشتر باشد، آنها در تصمیم به استفاده از این فناوری مصمم ترند. هرچه نگرش کارمندان و شهروندان جامعه پژوهش از فناوری اطلاعات بیشتر باشد، آنها در

مدیریت شهری

دوفصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۲۹ بهار و تابستان
No.29 Spring & Summer

۱۴۷

پژوهش از استفاده فناوری اطلاعات بیشتر باشد، هنگار ذهنی آنها نسبت به استفاده از این فناوری بیشتر است. هر چه کمک سیستم دارای اعتماد بیشتر، مفیدتر و آسان تر باشد، نگرش به استفاده از سیستم افزایش می‌یابد و در واقع مجموعه این عوامل بر روی نگرش شهروندان نسبت به استفاده از آن سیستم تأثیرگذاشته و موجب تصمیم (تمایل) به استفاده از آن سیستم می‌شود. اعتماد نیز با افزایش درک-کنترل رفتاری شهروندان رابطه دارد.

بنابراین می‌بینیم که چگونه ترکیب متغیرهای مدل پذیرش فناوری و نظریه رفتار برنامه ریزی شده و متغیر اعتماد، و تبدیل آنها به یک مدل واحد، پذیرش فناوری را در میان شهروندان دفاتر الکترونیک شهرتقویت می‌نماید، در صورتی که کاربرد مجزای هر یک از این مدل‌ها در پذیرش فناوری تأثیرگذاری می‌داشت. در مورد هنگار ذهنی شکل گرفته در شهروندان باید گفت که این عامل تأثیر خاصی بر استفاده از آن خدمات شهر الکترونیک ندارد (یعنی نظر مردم دیگر برروی تصمیم به استفاده شهروندان از خدمات الکترونیک تأثیر اندکی دارد و نظرات دیگران برای شهروندان دارای ارزش کمی است).

در رابطه با ارتباط متغیرهای پرسشنامه با مشخصات عمومی (فردی اجتماعی) باید گفت، بین هیچ‌کدام از متغیرهای مذکور با جنس ارتباط معنی دار آماری مشاهده نشده. تنها بین متغیر هنگار ذهنی با متغیر سن، ارتباط معنی دار آماری مشاهده شد. بین هیچ‌کدام از متغیرهای مذکور با متغیر تحصیلات، ارتباط معنی دار آماری مشاهده نشده. بین هیچ‌کدام از متغیرهای مذکور با متغیر وضعیت تأهل ارتباط معنی دار آماری مشاهده شد. بین متغیر درک از سهولت استفاده با متغیر شغل ارتباط معنی دار آماری مشاهده شد. بین متغیر نگرش با متغیر شغل ارتباط معنی دار آماری مشاهده شد. بین متغیر هنگار ذهنی با متغیر شغل ارتباط معنی دار آماری مشاهده شد. تنها بین متغیر اعتماد با متغیر سابقه استفاده، ارتباط معنی دار آماری مشاهده شد. تنها بین متغیر تمایل به استفاده با متغیر نحوه آشنایی ارتباط معنی دار آماری مشاهده شد. بین متغیر درک از سودمندی با متغیر نوع ارتباط، ارتباط معنی دار آماری

استفاده و هنگار ذهنی)، متغیرهای (هنگار ذهنی و اعتماد)، متغیرهای (هنگار ذهنی و تمایل به استفاده) و متغیرهای (هنگار ذهنی و درک-کنترل رفتاری) وجود دارد.

با توجه به تأیید دو فرضیه این پژوهش، می‌توان نتیجه گرفت:

عوامل سازنده مدل تحقیق (شامل ترکیب مدل پذیرش فناوری و نظریه رفتار برنامه ریزی شده و اعتماد) در این پژوهش، در چارچوب مدل به عنوان عوامل تأثیرگذار بر پذیرش و کاربرد فناوری اطلاعات (خدمات شهر الکترونیک) در دفاتر الکترونیک شهر تهران شناسایی شده‌اند. می‌توان نتیجه گرفت که هر چه یک سیستم وابسته به فناوری اطلاعات از نظر کارمندان و مراجعه کنندگان دفاتر الکترونیک شهر، برای بهبود عملکرد کاریشان مفیدتر و از نظر یادگیری آسان تر تشخیص داده شود، بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرد. و هر چقدر هم که اعتماد به سیستم بیشتر باشد، سیستم مفیدتر و سودمندتر خواهد بود و هرچه که سهولت استفاده از

تهران، پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده‌ی روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران.

شیخ شعاعی، فاطمه (۱۳۸۵) بررسی عوامل موثر بر پذیرش فناوری اطلاعات توسط کتابداران کتابخانه‌های دانشکده‌های فنی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران: قابلیت کاربرد مدل پذیرش فناوری، به راهنمایی طاهره علومی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران

جنیدی، مهدی؛ ناصری، هدی (۱۳۸۶) بررسی نقش

اعتماد مشتری در خریدهای اینترنتی با رویکرد مدل

پذیرش فناوری (TAM)، در مجموعه مقالات چهارمین

کنفرانس بین المللی مدیریت فناوری اطلاعات و

ارتباطات، سالن همایش‌های هتل بین المللی المپیک،

۲۹ و ۳۰ بهمن ماه، تهران.

باروتی اردستانی، نرگس (۱۳۸۵) ارائه مدل

مفهومی پذیرش فناوری اطلاعات برای کارکنان سیستم

بانکی: کارکنان بانک صادرات شهر تهران، به راهنمایی

میر احمد امیر شاهی، پایان نامه کارشناسی ارشد

دانشکده فنی دانشگاه الزهرا

Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior & Human Decision Processes*, 50(2), 179-212.

Burton-Jones, A. - Hubona, G. S. (2005). Individual differences and usage behavior: revisiting a technology acceptance model assumption . Database for Advances in Information Systems .36(2), 58-77.

Davis, D. Fred, and Arbor, Ann (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of use, and User Acceptance of Information Technology . MIS Quarterly September.

8-Dillon, A. & Morris, M. G (1996). User acceptance of information technology: theories and models. In M. E. Williams (Ed.), Annual Review of Information Science and Technology (ARIST).31, 3-32.

9-Fishbein, M. - Ajzen, I. (1975). Belief, attitude, intension and behavior: An introduction to theory and research . Addison-Wesley. Reading/MA.

10-Geyskens, I., Steenkamp, J-B, E.M., Scheer, L.K. and Kumar, N. (1996). The effects of trust and interdependence on relationship commitment: A trans-Atlantic study . International

مشاهده شد. بین متغیر نگرش با متغیر نوع ارتباط، ارتباط معنی دار آماری مشاهده شد. بین متغیر هنجار ذهنی با متغیر نوع ارتباط، ارتباط معنی دار آماری

مشاهده شد. بین متغیر درک کنترل رفتاری با متغیر نوع ارتباط، ارتباط معنی دار آماری مشاهده شد. بین متغیر به استفاده با متغیر نوع ارتباط، ارتباط معنی دار آماری مشاهده شد. بین متغیر اعتماد با متغیر نوع ارتباط، ارتباط معنی دار آماری مشاهده شد. بین متغیر درک از سهولت استفاده با متغیر نوع ارتباط، ارتباط

معنی دار آماری مشاهده نشد.

- پیشنهادات

۱- جهت حمایت بیشتر از ارتباط خطی بین متغیرهای پذیرش و افزایش نگرش و تمایل به استفاده از خدمات شهر الکترونیک، بسط مدل TAM با مدل TPB به همراه اعتماد پیشنهاد می‌گردد.

۲- شهرداری‌ها باید در طراحی سیستم‌های الکترونیکی، اولویت را به نگرش و اعتماد به استفاده از سیستم‌های اطلاعاتی بدهند تا این‌که به جنبه هنجار ذهنی که کمترین تأثیر را در استفاده از سیستم‌های الکترونیکی دارد.

۳- به طراحان و سازندگان سیستم‌های خدمات شهر الکترونیک مرتبط با فناوری اطلاعات پیشنهاد می‌شود، سیستم‌هایی را طراحی کنند که در عین مفید بودن، یادگیری آنها برای استفاده آسان باشد. به عنوان نمونه، بیشتر از گزینه‌های گرافیکی به جای دستوری در نرم افزارها استفاده شود.

۴- استفاده از فناوری اطلاعات (خدمات شهر الکترونیک) باعث بهبود کیفیت خدمات ارائه شده و کارایی و اثربخشی کارکنان می‌شود، و همچنین برای کاهش هزینه‌های سازمانی نیز بکار می‌رود. در نتیجه توصیه می‌شود شهر و نهادهای آن آوری اطلاعاتی ارائه شده توسط دولت استفاده نمایند.

منابع و مأخذ

ناخد، مریم (۱۳۸۴) بررسی عوامل فردی مؤثر بر کاربرد فناوری اطلاعات توسط کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه

- Journal of Research in Marketing.13 (4), 303 – 317.
- 11-Harry Bouwman, Lidwien van de Wijngaert, Henny de Vos (2008). Context-sensitive mobile services for police officers: a re-assessment of TAM ,7th International Conference on Mobile Business.
- 12-Hsin Hsin Chang (2008) . Intelligent agent's technology characteristics applied to online auctions'task: A combined model of TTF and TAM .Department of Business Administration, National Cheng Kung University.
- IInge M.. Kllopiing Eaarl McKiinney (2004). Extending the Technology Acceptance Model and the Task-Technology Fit Model to Consumer E-Commerce .Information Technology, Learning, and Performance Journal, 22(1).
- Ing-Long Wu_, Jian-Liang Chen (2005). An extension of Trust and TAM model with TPB in the initial adoption of on-line tax: An empirical study Department of Information Management .Int. J. Human . 784–808.
- Jeffrey B Cowen (2009) . The Influence of Perceived Usefulness , Perceived Ease of Use , and subjective Norm on the Use of Computed Radiography System: A Pilot Study .Radiologic Sciences and Therapy Division
- Jiaming Fang, Peiji (2007) . An Extended TPB Model to Explain Potential Respondents' Intention to Participate in Web-Based Surveys , Shao School of Management University of Electronic Science & Technology of China Chengdu .
- 17-José Manuel Ortega Egea & María Victoria Román González (2011) .Explaining physician's' acceptance of EHCR systems: An extension of TAM with trust and risk factors. Computers in Human Behavior 27 (2011) 319–332.
- Jung-Wen Hsia, Ai-Hua Tseng (2008) . The impact of internal locus of control on perceived usefulness and perceived ease of use in e-learning: an extension of the technology acceptance model . International Conference on Cyberworlds .
- Lee Y, Kozar K. A. Larsen K. R. T (2003). The technology acceptance model: past, present, and future . Communications of the AIS. 12, 752-80.
- Man-Hui Huang (2008) . First-line and Middle Manager IT Usage Intention: A Test of TAM .International Seminar on Business and Information Management Information Science School Guangdong University of Business Studies Guangzhou, China.
- Mark Rozario a, Ioni Lewis b, Katherine M (2010). An examination of the factors that influence drivers' willingness to use hand-held mobile phones . Transportation Research Part F. 13 ,365–376.
- Mark Turner , Barbara Kitchenham , Pearl Brereton , Stuart Charters , David Budgen (2009). Does the technology acceptance model predict actual use?A systematic literature review .Information and Software Technology
- Ming-Chi Lee (2009) . Factors influencing the adoption of internet banking: An integration of TAM and TPB with perceived risk and perceived benefit . Electronic Commerce Research and Applications . 130–141.
- Napaporn Kripanont (2007). Empirical evaluation of the revised end user computing acceptance model . The thesis requirements of the degree of Doctor of Philosophy School of Information Systems Faculty of Business and Law Victoria University.
- 25-Pan, C. C., Sivo, S. & Brophy, J (2003). Students' attitude in a web-enhanced hybrid course: a structural equation modeling inquiry.Journal of Educational Media and Library Sciences, 41(2), 181-194.
- 26-Quan Sun (2009). An Extended TAM for Analyzing Adoption Behavior of Mobile. Economics and Management,Commerce Tongji University Shanghai, China . Eighth International Conference on Mobile Business.
- 27-Raitoharju R (2007). Information Technology Acceptance in the finish social and healthcare sector. Exploring the effect of cultural factors . Publications of the Turku School of Economic.
- 28-Rose, G, & Straub, D (1998). Predicating general IT use:Applying TAM to the Arabic world. Journal of Global Information Management, 6(3), 39-46.
- 29-Stavros P. Kalafatis, Michael Pollard, Robert East, Markos H. Tsogas (1999). Green marketing and Ajzen's theory of planned behaviour: a cross-market examination .Journal of Consumer Marketing.16(5) ,441-460.
- 30-Taylor, S. Todd, P.A. (1995). Understanding information technology usage: A test of competing models . Information Systems Research . 6(2) ,144-176.
- 31-Vassilios P. Aggelidis1, Prodromos D. Chatzoglou (2009). Using a modified technology acceptance model in hospitals international journal of medical informatics .78 ,115–126.
- 32-Venkatesh, V. - Morris, M. G. (2000). Why don't men ever stop to ask for directions? Gender, social influence, and their role in technology acceptance and usage behavior . MIS Quarterly. 24(1), 115-139.